

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

TOIMINTAKERTOMUS 2004

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

Suomen käsityön museo on käsityön ja käsiteollisuuden valtakunnallinen erikoismuseo - ihmisten ja tiedon kohtauspaikka.

Museossa on myös kaksi erikoisosastoa: Suomen kansallispuukeskus sekä Konservointikeskus.

Suomen käsityön museo ja Suomen kansallispuukeskus

Toimisto:

Kilpisenkatu 12, 40100 Jyväskylä,
puh. 014-624 946, fax 014-624 947

E-mail: craftmuseum@jkl.fi

E-mail: etunimi.sukunimi@jkl.fi

www.craftmuseum.fi ja www.kansallispuukeskus.fi

Näyttelyt: Kauppakatu 25

Konservointikeskus

Salmirannantie 3, 40520 Jyväskylä,
puh. 014-626 860, fax 014-626 861

E-mail: konservointikeskus@jkl.fi

www.konservointikeskus.fi

Toimitus: Simo Kotilainen

SISÄLLYS

Lukijalle	4
Näyttelyt	5
Museopedagogiikka	10
Tapahtumia	11
Projektit, tutkimukset ja julkaisut	11
Erikoismuseotoiminta	12
Menneisyys	13
Kokoelmat	13
Suomen kansallispuukeskus	18
Konservointikeskus	20
Tiedotus ja markkinointi	20
Museo ja yleisö	21
Museokauppa	22
Hallinto	22
Henkilöstö	23
Tilat	24
Talous	25

LUKIJALLE

Vuosi 2004 oli museon 21. toimintavuosi Jyväskylässä. Juhlapäivää vietettiin avoimin ovin 10. kesäkuuta. Päivän yhteydessä yleisöllä oli mahdollisuus tutustua museon näyttelyihin ja saada monipuolista tietoa museon toiminnasta sekä kansallispuvuista ja konservoinnista.

Suomen käsityön museon kävijätavoite ylitettiin kertomusvuonna vaikkakin kävijämäärä (37812) laski hieman edellisvuodesta. Vuoden näyttelytoimintaa kuvasi tiivis yhteistyö ja voimavarojen yhdistäminen eri toimijoiden kanssa. Museon tuottama Onko hajua? -näyttely haisteli kulttuurimme käsitystä hajusta sekä hajuaistista. Museo toimi neljännen Suomalainen koru –näyttelyn pääjärjestäjänä ja organisaattorina. Koko perheen kesänäyttelyssä Findians - intiaanien jäljillä hiivittiin intiaanien jäljillä ennätyksellisen vilkkaasti. Näyttelyssä vieraili kaikkiaan 15 156 kävijää. Lisäksi kolme museon tuottamaa näyttelyä kiersi Suomessa ja ulkomailla.

Museopedagoginen toiminta kohdistui näyttelyiden Onko hajua ?, Syvällä savessa ja Findians yhteydessä järjestettyyn toimintaan. Kaikkiaan vuoden aikana oli 354 opastusta.

Museon esinekeräys ja kokoelmatoiminta keskittyivät museon loppuvuonna avautuneen, omia kokoelmia esitelleen liinanäyttelyn esineistön käsittelyyn. Konservointikeskus huolsi ja konservoi suuren määrän näyttelyn esineistöä. Konservointikeskus muutti vuoden aikana uusiin tiloihin Salmirantaan. Tekstiilikonservoinnin palveluita käytettiin valtakunnallisesti.

Simo Kotilainen

NÄYTTELYT

PERUSNÄYTTELY

Vuoden 2000 kesällä valmistunutta Käsityössä elämän tuntu -perusnäyttelyä täydennettiin uusilla esineillä aiempien vuosien tapaan. Perusnäyttelyn laatikosto-osiota täydennettiin. Kansallispukukeskuksen perusnäyttelyn osittainen uudistus aloitettiin ja Kansallismuseolta lainassa ollutta esineistöä palautettiin. Tilalle sijoitettiin esineitä museon omista kokoelmista.

VAIHTUVAT NÄYTTELYT

Vuoden 2004 näyttelytoimintaa kuvasi tiivis yhteistyö ja voimavarojen yhdistäminen museon ja monien eri toimijoiden kesken. Toinen merkittävä seikka näyttelytoiminnassa oli kierättäminen. Museon tuottamia näyttelyitä kiersi Suomessa ja ulkomailla kaikkiaan kolme.

19.12.2003 – 15.2.2004 Onko hajua?

Suomen käsityön museon tuottama Onko hajua? -näyttely haisteli kulttuurimme käsitystä hajusta sekä hajuaistista. Monet hajut ovat niin arkipäiväisiä, ettemme niitä huomaa tai emme puhu niistä. Hajuttomuutta ihannoidaan ja luonnollisia hajuja muutetaan keinotekoisilla aineilla: hienhajua peitetään hajustetuilla deodoranteilla, puhdistusaineisiin lisätään sitruunan- tai männynraikkautta, saunaan lisätään saunatuoksua, ruusuilla hajustetut tuotteet tuoksuvat enemmän kuin aidot ruusut.

Näyttelyssä oli esillä lähes 200 erilaista hajuelintä, joita olivat toteuttamassa taiteilija Arja Jäppinen, Taito-Keskus/Työtaito-hanke, Jyväskylän käsityökoulu, Laukaan kirkonkylän yläaste, Nisulanmäen koulu, Muuramen kuvataidekoulu, Jyväskylän näkövammaisten koulu, Haukkarannan koulu, Nisulan päiväkotijoukko ja keskustan alueen perhepäivähoidon lapset, vanhemmat sekä perhepäivähoitajat.

Tässä koululaisille suunnitellussa näyttelyssä sai olla utelias: nenänsä voi työntää joka paikkaan ja haistella. Haju – hetkellisenä ja toisaalta yli esteiden leviävänä – oli vangittu purkkeihin ja erilaisiin tiloihin. Haistelun lisäksi näyttelyssä voi mm. istahtaa huussiin, sukeltaa tuoksutunneliin pelkän hajuaistin varassa tai pelata hajupelejä hajuaistin ja värisilmän avulla. Halutessaan näyttelyyn voi jättää oman hajumuiston tarinana, esineenä tai tuoksuna. Aikuisempia tai tiedonhaluisempia kävijöitä varten oli Jyväskylän yliopiston etnologian laitoksen historiallisen kulttuuriantropologian dosentti, FT Jan Löfström kirjoittanut näyttelyluettelon artikkelin kulttuurimme hajukäsityksistä.

Näyttelyn visuaalisesta toteutuksesta vastasi Keski-Suomen käsi- ja taideteollisuus ry:n ylläpitämä ja Keski-Suomen TE-Keskuksen rahoittama Työtaito-hanke. Näyttelyn avasi projektipäällikkö Raija Manninen. Onko hajua -näyttely sai avustusta Museovirastolta.

Onko hajua? -näyttely oli esillä 3.3. – 29.4.2004 Hyvinkään lasten ja nuorten taidekeskuksessa (2450 kävijää), 8.5. – 6.6.2004 Saarijärven museossa (759 kävijää) ja 20.9. – 10.10.2004 Jaatsissa Vammalassa (1427 kävijää).

26.2. – 2.5.2004 Suomalainen koru 4

Triennaaliksi muodostunut Suomalainen koru -näyttelyiden sarja esittelee uusia ja ennen julkaisemattomia suomalaisia korutaideteoksia. Neljännen Suomalainen koru (SK4) -näyttelyn pääjärjestäjänä ja organisaattorina toimi Suomen käsityön museo yhteistyössä näyttelyn taiteellisten johtajien Kaarin Bonde Jensenin ja Eija Mäkelän kanssa. Näyttelyyhteistyössä ovat mukana myös Museokeskus Vapriikki (Tampere), Aboa Vetus & Ars Nova (Turku), Aineen taidemuseo (Tornio), Joensuun taidemuseo ja Amos Anderssonin taidemuseo (Helsinki).

Näyttelyn jurytykseen osallistui eri puolilta Suomea 49 korutaitelijaa, joista näyttelyyn jury (Kaarin Bonde Jensen, Eija Mäkelä ja taiteilija / arkkitehti Marco Casagrande) valitsi 21: Clarice Finell, Juhani Heikkilä, Heli Hietala, Eva Häkkinen, Leena Illukka, Tuulia Kasonen, Maire Koivisto, Mervi Kurvinen, Sari Liimatta, Hanna Lommi, Dafna Maimon, Venla Metso-la, Kati Nulpponen, Kati Pitkänen, Inni Pärnänen, Anitta Ruotsalainen, Harri Syrjänen, Minnamarina Tammi, Jaakko Vasko, Johanna Virtanen ja Eeva Wornell.

Näyttelyn arkkitehtuurista ja graafisesta ilmeestä vastasi Marco Casagrande yhteistyössä Philippe Gelardin ja Pablo Escartinin kanssa. Aiemmistä SK-näyttelyistä poiketen SK4:ssa näyttelysuunnittelu tulkitsi teoksia omalla tavallaan. Koruteosten rinnalla esiteltiin Casagranden, Escartinin ja Gelardin koruista assosioimia tilannevalokuvia. Näyttelyn äänimaiseman suunnitteli ja toteutti Janne Hakulinen. Sk4-näyttelyn avasivat Kaarin Bonde Jensen ja Eija Mäkelä. Näyttely sai tukea Opetusministeriöltä.

Suomen käsityön museon jälkeen SK4-näyttely kiersi 2004 seuraavasti:
 Museokeskus Vapriikki, Tampere 15.5.–15.8.2004 (32 001 kävijää)
 Aboa Vetus & Ars Nova, Turku 19.8. – 3.10.2004 (4 160 kävijää)
 Aineen taidemuseo, Tornio 10.10. – 14.11.2004 (2 439 kävijää)

13.5. – 19.9.2004 Findians – intiaanien jäljillä

Koko perheen kesänäyttelyssä hiivittiin intiaanien jäljillä ennätysellisen vilkkaasti. Näyttelyssä vieraili kaikkiaan 15 156 kävijää. Esillä oli aseita, vaatteita sekä taideteoksia, joiden esikuvat löytyvät 1800-luvun tasankointiaanikulttuurista. Näyttelyssä pääosassa olivat esineet ja niiden esteettinen luonne; esineitä tarkasteltiin tämän ajan käsityön, perinnekäsityön ja taiteen tuotteina. Osa esineistä oli mahdollisimman tarkkoja kopioita alkuperäisistä, osa oli vapaampaa tuotantoa perustuen sekä perinteeseen että tekijän omaan näkemykseen. Materiaalit olivat samanlaisia kuin alkuperäiset tai lähinnä niitä vastaavia. Nykypäivän käsitöiden lisäksi esillä oli aitoja tasankointiaanien valmistamia esineitä 1800-luvun jälkipuoliskolta museoviraston Ernest Ericksonin kokoelmasta.

Suomen käsityön museon tuottaman näyttelyn suunnitteli työryhmä, johon kuuluivat Janne Aalto, Simo Hankaniemi, Juha Menna ja Timo Miettinen. Aalto on erikoistunut nahkatöihin ja kirjontaan lasihelmillä ja piikkisian piikeillä. Hän myös säveltää konemusiikkia, jossa intiaaniteemat ovat keskeisiä. Näyttelyn äänimaailma oli Aallon tuotantoa. Hankaniemi on kulttuuriantropologi, joka on tutkinut ja rakennellut intiaaniaseita, erityisesti jousia ja nuolia ja myös metsästännyt niillä. Menna on kuvataiteilija ja muusikko, jonka veistokset, piirrookset ja maalaukset ammentavat sekä intiaanikulttuureista että kalevalaisesta suomalaisesta muinaisuudesta. Miettinen on seppänä erikoistunut teräaseisiin. Näyttelyn tomahawk-

valikoima ja kivipiiput olivat hänen käsialaansa. Näyttelyssä oli esineitä myös muutamilta muilta suomalaisilta tekijöiltä.

Näyttelyyn liittyi opastuksia ja työpajoja eri-ikäisille museovieraille. Mm. päiväkodeille ja kouluille oli omia teemaopastuksia, joihin sisältyi satutuokio aidossa intiaaniteltassa intiaaniasuun sonnustautuneena, kasvomaalauksia ja oman intiaanimen arpominen sekä museon pajassa oman intiaanikorun valmistaminen.

Findians – intiaanien jäljillä -näyttelyn avasi dosentti Anne Aurasmaa.

30.9. – 5.12.2004 Syvällä savessa – suomalaista nykykeramiikkaa

Laajasti suomalaista nykykeramiikkaa esittelevän näyttelyn tuotti yhteistyössä Suomen käsityön museo ja työryhmä, johon kuuluivat keraamikot Åsa Hellman, Johanna Rytkölä, Kati Tuominen-Niittylä ja Tiina Veräjänkorva. Näyttely perustui Åsa Hellmanin toimittamaan teokseen Taidekeramiikkaa Suomessa, joka toimi samalla näyttelyjulkaisuna.

Työryhmän jäsenet kutsuivat näyttelyyn tekijöitä, jotka edustavat korkeatasoisesti suomalaisen taidekeramiikan eri osa-alueita. Valinnassa painotettiin erilaisia valmistustekniikoita, materiaaleja sekä tekijöiden toiminnan konsepteja ja filosofiaa: näyttelyssä tuotiin esiin erilaisia polttotekniikoita (mm. savustus, rakupoltto, puu-uuni), materiaaleja (punasavi, kivitavara, posliini, paperisavi), saven työstötekniikoita (dreijaus, käsin rakentamisen tekniikoita, muottien käyttöä), pintakäsittelyjä ja koristelumenetelmiä (lasitteita, engobeja).

Mukaan näyttelyyn työryhmä valitsi sekä nimekkäitä tekijöitä että nuoria, vastavalmistuneitakin keramiikkataiteilijoita: Erna Aaltonen, Raija Cammarano, Merja Haapala, Åsa Hellman, Meeri Hiltunen, Kerttu Horila, Fujimo Ishimoto, Eliisa Isoniemi, Terhi Juurinen, Leena Juvonen, Catharina Kajander, Nina Karpov, Kirsi Kivivirta, Ulla Kujansuu, Nathalie Lahdenmäki, Marjatta Lavi, Outi Leinonen, Tiia Matikainen, Saana Murtti, Maarit Mäkelä, Soile Paasonen, Risto Paatero, Pekka Paikkari, Heikki Rahikainen, Kristina Riska, Johanna Rytkölä, Anneli Sainio, Kim Simonsson, Elina Sorainen, Erkki Stenius, Outi Särkikoski, Riitta Talonpoika, Ritva Tulonen, Kati Tuominen-Niittylä, Eeva Turunen, Maija Vainonen-Gryta, Heli Valaja, Jyrki Valkola, Tiina Veräjänkorva ja Karin Widnäs.

Näyttelyyn liittyi päiväkotij- ja koululaisryhmille suunnattuja museopyrähdyksiä, keraamikko Saira Blomqvistin työnäytös sekä Åsa Hellmanin luento Tunteettomat suomalaiset keramiikkataiteilijat.

Näyttelyn arkkitehtuurista vastasi Simo Heikkilä (SIO). Näyttelyn graafinen ilme suunniteltiin yhteistyössä Arabian museon ja Pekka Paikkarin kanssa, toteutuksessa avusti Otava. Näyttelyn avasi Wenzel Hagelstam.

18.12.2004 – 6.3.2005 Muurahaisenpolkuja ja harakanvarpaita – Pöytäliinoja Suomen käsityön museon kokoelmista

Suomen käsityön museon tuottama näyttely pohjautui museon 2003 alkaneen liina-projektin aineistoon. Projektissa selvitettiin liinon historiaa ja käyttöä pääasiassa museon omien kokoelmien pohjalta. Lahjoituksena saatujen liinon yhteydessä kerättiin runsaasti muistitietoa ja kuvia liinon valmistuksesta, käytöstä, niihin liittyvistä tarinoista sekä naisen arjesta 1800-luvulta nykypäivään saakka. Näyttelyssä oli esillä lähes 200 liinaa, joiden

kautta kävijä tutustui kiehtoviin tarinoihin ja naiskohtaloihin. Itse pöytäliinojen lisäksi näyttelyssä käsiteltiin liinojen historiaa, valmistusta ja käyttöä sekä niihin liittyvää muistitietoa.

Näyttelyssä esillä olleet liinat konservoitiin museon osastona toimivassa, arvotekstiilien huoltoon erikoistuneessa Konservointikeskuksessa. Muurahaisenpolkuja ja harakanvarpaita –näyttelyn yhteydessä julkaistiin käsiohjelmana artikkelikokoelma, jossa käsiteltiin erilaisia näkökulmia pöytäliinoin. Näyttelyn arkkitehtuurista ja graafisesta ilmeestä vastasi Ville Raatikainen. Näyttelyn avasi tekstiilitaiteilija Aino Kajaniemi. Opetusministeriö on tukenut Suomen käsityön museon liinaprojektia.

3.12.2004 – 12/2005 Sitting on Green Gold – Chairs from Finland (Paina puuta – tuoleja Suomesta)

Slovenian Etnografinen museo kutsui 13 yhteistyömuseoan Euroopan eri maista juhli- maan kanssaan uusia näyttelytiloja Ljubljanassa. Kultakin museolta toivottiin juuri kyseiselle maalle ominaisen esineen, materiaalin tai työtavan esittelyä. Suomea yhteishankkeessa edusti Suomen käsityön museo, jonka tuottamassa näyttelyssä esiteltiin suomalaisten metsäsuhdetta, puunkäytön historiaa ja nykypäivää. Näyttelyn esimerkkiesineinä toimivat tuolit vanhasta juurakkojakkarasta aina tietokoneohjatusti valmistettuun vaneri-istuimeen asti.

Sitting on Green Gold -näyttely on suunniteltu matkustamaan. Slovenian jälkeen näyttelyn on määrä kiertää 2006 – 2007 eri puolilla Eurooppaa museoissa sekä taide- ja tiedekeskuksissa. Näyttelyn sisällön suunnittelusta ja koordinoinnista vastasi Anne Saarikoski, arkkitehtuurista Heli Kauhanen ja Marko Luoma sekä graafisesta ilmeestä Anna Saruaho. Opetusministeriö on tukenut näyttelyn tuottamista.

Näyttelyn avajaiset Slovenian Etnografisessa museossa, Ljubljanassa 3.12.2004. Kuvassa vasemmalta vs. museonjohtaja Simo Kotilainen sekä Suomen Slovenian suurlähetystöstä lähetystöneuvos Kirsti Narinen ja tiedottaja Leena Jeroncic.

Suomen käsityön museon näyttelyosasto esittelee suomalaisten metsäsuhdetta ja puunkäytön historiaa. Esimerkkiesineinä esillä on suomalaisia puutuoleja eri ajoilta.

MUUT NÄYTTELYT

GALLERIANÄYTTELYT

Gallerian tarkoituksena on herätellä ohikulkijoita käsityön ajankohtaisiin ilmiöihin niin ammattilaisen, harrastajan kuin taiteenkin näkökulmasta sekä houkutella kävijöitä piipahtamaan museoon. Tilan valaistus ja näkyvyys sallii gallerian näkymisen kävelykadulle 24 tuntia vuorokaudessa. Galleriaan on aina vapaa pääsy. Kuluneen vuoden aikana on esitelty Pia Purhosen lankapiirroksia, Eija Mäkelän ja Kaarin Bonde Jensenin korutaidetta, Reijo Höylän moottorisahateoksia, Anna Schroderuksen vapaasti puhallettua lasia, Soile Hovilan kuvakudoksia, Nikolai Balabinin korutaidetta ja Tuula Launosen olkitöitä. Suosituimmaksi näyttelyksi nousi TAIKO ry:n Rakkaus aiheinen näyttely, joka oli jatkumo aikaisemmin nähdyille Kuppi- ja Säilytin -teemoille kauniimman arjen puolesta.

Gallerian näyttelyt 2004

27.11.2003 – 10.1.2004 Sirkka Könönen. Ikivihreät neuleet.

14.1. – 8.2. Pia Purhosen lankapiirroksia

11.2. – 28.3. Seitsemäs taivas ja kuorinperunoita. Eija Mäkelän ja Kaarin Bonde Jensenin esineitä ja koruja.

31.3. – 25.4. Sahalla pölkystä vaan! Reijo Höylän moottorisahaveistoksia.

28.4. – 13.6. Täplä, raita ja kihara. Vapaasti puhallettua lasia Anna Schroderukselta.

16.6. – 15.8. Rakkaus. Taikon iloinen arki. Yhteistyössä Taidekäsityöläiset TAIKO ry:n kanssa.

18.8. – 3.10. ValoKUVAkudos. Soile Hovilan kuvakudoksia.

6.10. – 14.11. Bono sensu. Nikolai Balabinin korutaidetta.

17.11.2004 – 9.1.2005 Kultainen olki. Tuula Launosen olkiteoksia.

NÄYTÖNPAIKKA 2004

Oppilaitoksia, järjestöjä, harrastajia ja uusia käsityöyrittäjiä palvelee Näytönpaikka, Kilpisenkadun ikkunanäyttelytila. Siellä pääsevät esille ideat, tuotteet ja toiminta, kaikki käsityöprosessin osat. Näytönpaikka toimii projektien esittelytilana ja näyttelyn rakentamisen harjoitusareenana.

- 11.1.04 Asut ja asusteet - ideat 100 vuoden takaa. Neuloen, värjäten, painaen – vanhaa ja uutta – tutkien ja soveltaen. Heli Turunen ja Päivi Jokinen, Keski-Suomen käsi- ja taide-teollisuusoppilaitoksen tekstiilialan näyttötyö.

12.1.04 – 28.2.04 Poistoja - ei mitään uutta eikä omaa. Raija Mannisen näyttely.

3.3.04 – 4.4.04 Hui Hai – ja matka mielikuvitusmaahan. Keski-Suomen käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen opiskelijan Santeri Lehdon nukkemuotoilun näyttötyö.

26.5. – 8.8.2004 Kalevalan kaipuu. Jyväskylän käsityökoulun näyttely.

11.8.04 – 11.9.04 Käsin tehty ajatus. Anu Kirkisen koruja ja kuvataidetta. Käsin tehty ajatus kertoo tekijän mietteitä maalauksien, grafiikan ja korujen kielellä shamanismista nyky-päivään.

14.9.04 – 17.10.04 Pinnan alla. Kaisa Paavolan meriaiheisia huovutus- ja paperitöitä.

20.10.04 – 14.11.04 Nooan Arkki. Terttu Lehtisen paperimassasta valmistettuja eläinveistoksia. Veistokset kuuluvat paperialan näyttötyöhön sekä ovat osa esinesuunnittelun ja – valmistuksen artesaanitutkintoa.

17.11.04 – 7.1.05 Nuorten taidetyöpaja näyttelyn tarkoituksena on avata näkökulmia nuorten maailmaan ja ajatuksiin erilaisella, persoonallisella tavalla. Esillä on kaikenlaista taidetta puunaamioista metalligrafiikan kautta aina akryylimaalauksiin.

MUSEOPEDAGOGIIKKA

Museopedagoginen toiminta liittyi kiinteästi museon vaihtuviin näyttelyihin ja perusnäyttelyihin. Tarkoituksena oli tuottaa vuorovaikutusta näyttelyn ja kävijän välille.

Museon ohjattuja työpajoja ovat Tutka-museokerho ja Studio. Kerran viikossa kokoontuva Tutka-museokerho on suunnattu noin 10-vuotiaille pojille ja tytöille. Kerhon tarkoituksena on tutkailla itseä ja maailmaa – mennyttä ja tulevaa – käsin tehden ja ajatellen. Vuoden aikana tutkailtiin yhteensä 15 kertaa, joista 6 kertaa kevätkaudella ja 9 syyskaudella. Teemoina olivat mm. Makeat muodot paperimassasta -muotoilupaja, Kynttilä ja lyhty – loistava valopaja, Yllätä isä värikkäästi – värjäten ja painaen sekä Huovuta – älä luovuta – huovutuspuja sekä Kupurasolkia takomalla. Kerran kuussa kokoontuvassa Studioissa muotoiltiin esineitä ajan materiaaleista. Vuoden aikana kokoonnuttiin seitsemän kertaa mm. koruja neulahuovuttaen, pajua ja olkea työstäen sekä paperimassaan tutustuen.

Erlaisia työpajoja järjestettiin lisäksi myös tilauksesta asiakkaan kiinnostuksen kohteet ja näyttelyiden teemat huomioiden.

Työnäytöksissä museon katutason Kohtauspaikassa esittäytyvät niin mestarit kuin kisällitkin.

Helmikuussa esiteltiin yleisölle huovutuksen saloja ja Suomalainen koru 4 -näyttelyyn liittyen Eva Häkkinen esitteli taitojaan korumuotoilijana.

Reijo Höylä muotoili moottorisahalla puusta eläinaiheisia veistoksia museon edustalla.

Pääsiäisen aikaan taiteilija Sveta Peura näytti, kuinka pääsiäismunia maalataan pisankatekniikalla. Lasinpuhaltaja Vesa Välikangas muotoili lasihelmiä ja myös yleisöllä oli mahdollisuus kokeilla lasin muotoilua valmistamalla oma koru.

Findians-näyttelyyn liittyen kulttuuriantropologi Ilja Koivisto esitteli intiaaninuolen valmistusta perinteiseen tapaan. Syvällä savessa -näyttelyssä keraamikko Saira Blomqvist tutustutti kävijät uniikkikeramiikkaan.

Vuoden aikana järjestettiin vaihtuviin näyttelyihin (Onko hajua?, Suomalainen koru, Findians ja Syvällä savessa) liittyviä opastuksia opiskelijoille, koululaisille ja päiväkotiryhmille maksuttomasti.

Syyskuussa järjestettiin viiden Jyväskylän museon kanssa yhteistyössä opettajien koulutuspäivä, jonka tarkoituksena oli tutustua museon tarjoamiin palveluihin sekä ideoida uusia palvelumuotoja.

Kesän vilkkaimpina viikkoina tarjottiin yleisölle Findians -näyttelyyn maksuttomia opastuksia ja aiheeseen liittyviä työpajoja vaihtuvien teemoin kesätyöntekijän ohjaamana. Kesällä museon edustalla kesäkäsityöläiset esittelivät taitojaan ja myivät tuotteitaan ohikulkijoiden iloksi.

TAPAHTUMIA

Onko hajua? Näyttelyyn liittyen asiantuntijat Jan Löffström ja aromaterapeutti Helena Heikkilä johdattivat asiakkaita luennollaan hajujen maailmaan.

Valtakunnallisella aikuisopiskelijaviikolla huhtikuussa, myös Suomen käsityön museo oli mukana maksuttomilla näyttelyiden esittelyillään luentotapahtuman järjestelyissä.

Vuosittaisiksi vakiintuneet tapahtumat Yläkaupungin yö, museon syntymäpäivät, Lasten loiskis, Nukketapahtuma ja Käsityöläisten joulutori keräsivät runsaasti yleisöä. Yläkaupungin yössä mm. järjestettiin yhteistyössä Jyväskylän käsityökoulun kanssa Intiaanityöpaja. Kasvomaalausten ja oman intiaaninimen kera seikkailtiin intiaaninäyttelyssä. Jättimäiset saippuakuplat kutsuivat ohikulkijoita museoon.

Musisoinnista vastasivat Ainakaunis-tyttöbändi sekä konservatorion poikien Eucalyptica -sello-orkesteri.

Museon syntymäpäivää juhlistettiin yleisöopastuksilla, asiantuntijatapaamisilla, intiaaniaiheisella työpajalla, vapaalla sisänpääsillä ja kahvitarjoilulla.

Konservointikeskuksen asiantuntijat neuvoivat yleisön omien, uusien ja vanhojen liinujen hoidossa. Non-stop-työpajassa valmistettiin intiaanimuletteja koko perheen voimalla.

Kansallispukuasiantuntija kansallispukuneuvostosta vastasi kansallispukuja koskeviin kysymyksiin. Lisäksi opastuksia järjestettiin Findians- ja Käsityössä elämän tuntu -näyttelyihin. Museon edessä oli Taontatyönäytös, jossa sepät esittelivät taitojaan.

Syys-lokakuussa Lasten Loiskiksessa heittäydettiin Savisiin seikkailuihin ja muotoiltiin omia tuotteita luonnonmateriaaleista. Tapahtumaan liittyi myös lasten ja aikuisten yhteiset muotoilupajat joissa valmistettiin oma huopaheppu ja muotoiltiin omat mielialanuket

Marraskuussa jo perinteisessä Nukketapahtumassa nukketaitajat esittivät taitojaan. Mukana oli myös nukketohtori ja työpaja, jossa jokaisella oli mahdollisuus valmistaa oma taskukaveri nukkemuotoilun opiskelijoiden johdolla.

Käsityöläisten joulutorilla oli lähes 60 suomalaisen käsityöläisen ja alan opiskelijan käsityötuotteita. Viikonlopun aikana käsillä tehdyn joulun tunnelmasta nautti yli viisituhatta kävijää.

PROJEKTIT, TUTKIMUKSET JA JULKAISUT

Vuonna 2003 aloitettua Avoin museo -projektia jatkettiin yhdessä kuuden keskisuomalaisen museon kanssa opetusministeriön tukemana. Tavoitteena on tuottaa materiaalia verkkoon. Suomen käsityön museo tuotti projektissa museopedagogista sisältötuotantoa verkkoon Avoin museo -sivuille mm. oheismateriaalia opetuksen tueksi, ohjeita kuinka opetusryhmät voivat käyttää näyttelyitä omatoimisesti. Projekti jatkaa Esteettömän museon tietä kohti saavutettavampaa museota. Oppimistehtävät suunnitteli Anne Saarikoski.

Opetusministeriö on myöntänyt vuodesta 1999 lähtien Suomen käsityön museolle harkinnanvaraista avustusta kokoelmien ja valokuvien saamiseksi sähköiseen muotoon. Avustuksen turvin on vuosittain voitu palkata puoleksi vuodeksi luetteloiija. Vuonna 2004 avustuksella luuteloitiin valokuvia.

Saaristolaiskäsiyöprojektissa on vuosien 2002-2004 aikana dokumentoitu kahdenkymmenenseitsemän rannikolla, saaristoalueella ja Ahvenanmaalla asuvan käsityöläisen elämää. Vuonna 2004 tehtiin kaksi kenttäyömatkaa Ahvenanmaalle, joiden suunnittelu- ja toteutus tehtiin yhdessä Ahvenanmaan käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen kanssa (Ålands Slöjd och konsthantverk rf.). Projektin avulla museoon on saatu valokuva-, video-, nauhoittemateriaalia ja tehty esineistöjä haastatelluilta käsityöryrittäjiltä sekä saatu tietoa käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen monipuolisesta toiminnasta erityisesti kahden viime vuosikymmenen aikana. Valokuvamateriaali on siirretty digitaaliseen muotoon. Näyttelyyhteistyöstä on sovittu yksittäisten käsityöläisten ja mm. Skärgårdssmak Hantverk-projektin kanssa. Ahvenanmaan käsityöläisyyden tallennus projektia suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä Ahvenanmaan käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen kanssa. Hankkeeseen on saatu opetusministeriön harkinnanvaraista avustusta. Syksyllä 2004 julkaistiin Saaristolaiskäsiyöprojekti [www-sivusto osoitteeseen http://www.craftmuseum.fi/saaristolaisk/](http://www.craftmuseum.fi/saaristolaisk/). Sivuston ulkoasun toteutti harjoitustyönään Kuopion muotoiluakatemian opiskelija Reetta Linjama.

Pöytäliinoja Suomen käsityön museon kokoelmista – pöytäliinojen tutkimus-, näyttely- ja tallennusprojekti sai näyttelynimekseen Muurahaisenpolkuja ja harakanvarpaita. Projekti rajattiin koskemaan suomalaista pöytäliinaa ja sitä, millainen on Suomen käsityön museon pöytäliinakokoelma. Näyttelyä varten kartoitettiin museon kokoelmiin kuuluvat pöytäliinat ja osasta liinoja otettiin tunnustuskuvat. Kokoelmista valittiin näyttelyyn esille tulevat pöytäliinat ja niille tehtiin tarvittavat huolto ja konservointitoimenpiteet. Näyttelyyn liittyvä julkaisu valmistui vuoden lopussa. Museo on saanut opetusministeriöltä harkinnanvaraista valtionavustusta hankkeeseen.

ERIKOISMUSEOTOIMINTA

Suomen käsityön museo toimii valtakunnallisena käsityön ja käsiteollisuuden erikoismuseona, jonka tehtäviin kuuluu huolehtia erikoisalansa museokokoelmien valtakunnallisten rekisterien ylläpidosta sekä samaa erikoisalaa edustavien museoiden yhteistyöstä. Erikoismuseoiden tulee perusnäyttelyissään antaa kattava kuva omasta erikoisalastaan, tuottaa alansa näyttelyitä, myös kiertonäyttelyitä sekä luoda ja ylläpitää yhteyksiä alan korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin ja alalla toimiviin yhdistyksiin ja järjestöihin. Lisäksi museoiden tulee luoda kansainvälisiä yhteyksiä ja seurata kansainvälistä kehitystä.

Aiempien vuosien tapaan myös vuoden 2004 näyttelytoiminnalle oli kuvaavaa tiivis yhteistyö ja voimavarojen yhdistäminen museon ja monien eri toimijoiden kesken. Yhteistyössä oli mukana eri puolilta Suomea mm. ammattikäsiyöläisiä, alan harrastajia, museoita, yhdistyksiä sekä lukuisa joukko eriasteisia oppilaitoksia.

Museon tuottama Onko hajua ? -näyttely oli vuoden aikana esillä kolmessa muussa museossa ja toinen museon tuottama näyttely Suomalainen koru 4 oli vuoden aikana esillä kolmessa muussa museossa.

Museon tuottama Sitting on Green Gold -näyttely on suunniteltu kertomaan suomalaisen puun tarinaa eri puolilla Eurooppaa museoissa sekä taide- ja tiedekeskuksissa. Näyttely aloitti kierroksensa vuonna 2004 Sloveniasta.

Opetusministeriön harkinnanvarainen valtionavustus kohdistui vuonna 2004 Konservointikeskuksen toimintaan, valokuvien luettelointiin, tulevan pöytäliinanäyttelyn valmisteluun,

Kansallispukukeskuksen hankkeisiin, saaristolaiskäsiyöprojektiin sekä kansainväliseen toimintaan ja markkinointiin.

Museolla on vapaassa internetkäytössä 50 000 viitettä kuudessa oman alansa eri tietokannassa: alan tutkimukset, bibliografiat ja arkistot, kansallispuvut sekä museon kirjasto ja kokoelmat. Tietokantoja käytti vuoden aikana noin 3000 kävijää ja internetkontaktit mukaan lukien museon tietopalvelukontakteja oli vuoden aikana kaikkiaan noin 32 507.

Museon ja Konservointikeskuksen henkilökunta on konsultoinut muita museoita ja yhteisöjä museoammattillisissa kysymyksissä sekä mm. Polydoc -tietokantaohjelman käyttöön liittyvissä kysymyksissä.

MENNEISYYS

Keisarillinen senaatti teki päätöksen museon perustamisesta 14.12.1888. Käsiyön museo toimi vuosina 1890-1908 Helsingissä Taideteollisuusmuseon yhteydessä ja Suomen Taideteollisuusyhdistyksen alaisuudessa. Puutyönopettaja Vera Hjelt osti ensimmäiset 619 esinettä kokoelmiin Pariisin maailmannäyttelystä vuonna 1889. Kokoelmia kartutettiin vuoteen 1906 asti pääasiassa ulkomaisilla esineillä ja työvälineillä.

Vuonna 1908 museo siirtyi Valtion kotiteollisuustoimiston hallintaan, ja 1910–1920-luvulla Valtion kotiteollisuusmuseolla, kuten museota siihen aikaan kutsuttiin, oli omat näyttelytilat ja kirjasto. Kotiteollisuustoimiston tilanpuutteen vuoksi museon esineet siirtyivät uudelleen Taideteollisuusmuseoon vuosiksi 1928-1933. Varastoituna esineet olivat vuoteen 1982 asti muutamaa kokoelmista koottua näyttelyä lukuun ottamatta.

Museo avattiin uudelleen yleisölle Jyväskylässä 10.6.1983 nimellä Suomen kotiteollisuusmuseo ja sen ylläpitäjiksi tulivat Jyväskylän kaupunki ja opetusministeriö. Vuonna 1992 museon yhteyteen perustettiin Suomen kansallispukukeskus ja saman vuoden lopussa museo nimettiin viiden ensimmäisen museon joukossa valtakunnalliseksi erikoismuseoksi. Konservointikeskus siirtyi museon hallintaan vuonna 1995. Museon nimi muutettiin Suomen käsiyön museoksi 1.1.1997 alkaen. Näin palattiin museon alkuperäiseen nimeen. Kesällä 2000 museo aloitti toimintansa uusissa tiloissa keskellä kaupunkia.

KOKOELMAT

Esinekokoelmat karttuivat kertomusvuonna 184:lä päänumerolla, joista 147 on lahjoituksia ja 37 ostoja. Kartunnasta 75 kokoelmaa sisälsi pöytäliinoja. Vuonna 2004 aloitettiin pöytäliina-aiheinen tallennusprojekti, joka tähtäsi saman vuoden joulukuussa avautuvaan omia liinakokoelmia esittelevään näyttelyyn sekä siihen liittyvän julkaisun aikaan saamiseen. Näyttelyyn valitut kaikki noin 200 liinaa konservoitiin Konservointikeskuksessa. Kaikkiaan esineitä luetteloitiin vuoden aikana 838 kappaletta. Saman vuoden aikana luetteloitiin kokoelmiin noin 180 liinan tiedot. Kokoelmissa oli kertomusvuoden päättyessä kaikkiaan noin 23 000 esinettä, joista noin 18 100 esineen tiedot on siirretty tietokoneelle. Noin 7 480 tietokoneelle luetteloidun esineen tietojen yhteyteen on liitetty digitaalinen tunnistuskuva esineestä. Museon esinekokoelmien tietoja voi selailta myös internetin kautta. Kansallispukukeskuksen kokoelmassa on 1 662 luetteloitua esinettä.

Kokoelmiin vuoden aikana ostettu vanhempi esineistö käsittää etupäässä tekstiilejä, mm.

ryijyjä. Käsityöläisiltä ostettiin kokoelmiin ja samalla perusnäyttelyssä esiteltäviksi käsityön eri aloja ja materiaaleja edustavia tuotteita. Osa hankinnoista täydentää käsityöläisten varhaisempaa tuotantoa, osa esittelee uusia, nykyaikaan sidoksissa olevia tuotteita. Saaristolaiskäsiöprojektin yhteydessä eri materiaaleista ja eri tekniikoin valmistettua esineistöä hankittiin dokumentoinnin yhteydessä Ahvenanmaalaisilta käsityöläisiltä.

Museon arkiston kartunta oli kertomusvuonna 55 päänumeroa. Kaikkiaan museon arkistossa on 1195 päänumeroa, josta on luetteloitu 891. Kansallispukekokeskuksen arkistossa on 634 päänumeroa, jotka kaikki on luetteloitu. Arkistossa museon aineistoa on noin 56 hyllymetriä ja noin 6,5 hyllymetriä on Kansallispukekokeskuksen aineistoa.

Tutkimustietokanta sisältää 14 847 nimekettä tutkimuksista, opinnäytteistä ja artikkeleista. Tietokantaa täydennettiin koulukäsityönäyttelyn myötä kerätyllä materiaalilla. Samaan yhteyteen sisällytettiin myös aikaisemmin eri tietokannassa olleiden bibliografioiden aineisto. Tutkimustietokanta on käytössä myös internetissä samoin kuin Käsityön arkistot - tietokannan 846 viitetietoa.

Museon piirustusrekisteri käsittää luonnos-, malli- ja työpiirustuksia museon suurimmista piirustuskokoelmista. Aiheina ovat mm. tekstiilit, huonekalut, työkalut, koneet, kulkuvälineet, astiat ja erilaiset pienesineet. Joistakin piirustuksista löytyy myös kuva. Tietokoneella tietoja on 4 974 piirustuksesta. Tietokanta on käytössä myös internetissä. Piirustuksia tutkittiin ja käytettiin loppuvuodesta museon omia kokoelmiakin esittelevän pöytäliinänäyttelyn kokoamisessa.

Käsikirjaston kartunta oli kertomusvuonna 159 nidettä. Tietokoneella luetteloituna on 5 699 nidettä. Kirjaston tietokanta sisältää myös Konservointikeskuksen kokoelmiin kuuluvat kirjat. Omana tietokantanaan ovat Kansallispukekokeskuksen kokoelman 244 nidettä. Kaikkien osastojen aineistot ovat yhteiskäytössä internetissä museon kotisivujen kautta.

Kertomusvuoden aikana tietopalvelussa ja kirjastossa palveltiin yhteensä 85 asiakasta.

Valokuvakokoelmien kartunta oli 62 kokoelmaa. Valokuvakokoelmista on kertomusvuoden lopussa tietokoneella luetteloituina 20 753 kuvaa, joista 8 462 on liitetty tunnistuskuva tietokoneelle. Merkittävä lisäys kokoelmiin saatiin saaristolaiskäsiöläisten dokumentointiprojektin myötä. Materiaalia kertyi dioina, digitaalisina kuvina sekä videonauhoina. Tänä päivänä kuvista tehdään yhä useammin digitaalinen versio käyttökuvaksi, mikä helpottaa tiedotusta ja asiakaspalvelua. Myös osa arkistoitavista kuvista säilytetään vain digitaalisessa muodossa.

ESINELAHJOITTAJAT

Parhaimmat kiitokset kaikille museotoimintaa lahjoituksin tukeneille.

Aalto, Irma
Ahonen, Liisa
Ahtamo, Galina
Alanko, Marja
Ala-Tuori, Pirkko
Aronhonka, Mika
Auer, Aino

Auranen, Leena
Blom, Hellevi
Blomqvist, Björn
Blomqvist, Mirjami
Broman, Maire
Bygdén, Sirkka
Carlsson, Elvi
Eronen, Malla
Forsbacka, Arja
Fredrika Wetterhoff -säätö
Haapasalo, Ritva
Haavisto, Taito
Heinämäki, Seija
Hemmilä-Nurmi, Anneli
Hintikka, Eeva
Hirvi, Maija-Liisa
Hirvonen, Maire
Honkanen, Kaarina
Honkanen, Maire
Hortling, Inkeri
Huisman, Kyllikki
Huuskonen, Kaarina
Hyvönen, Onerva
Hägg, Annette
Ilkkala, Raili
Isaksson, Vuokko
Jartti, Gunnel
Joensuun maakunta-arkisto
Johansson, Irma
Juntunen, Hannu
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kalo, Marjo
Kandell, Marja
Karhu, Eira
Karpio-Järvinen, Ulla
Kastepohja, Eeva
Keinänen, Pirkko
Keski-Suomen kotitalousopettajaopisto
Kettunen, Liisa
Kiilamo, Liira Maria
Konservointikeskus
Korhonen, Ritva
Koskinen, Heidi
Koskiranta, Alli
Kulha, Sirkka-Liisa
Käsi- ja taideteollisuusliitto ry.
Laine, Riitta
Lapitan, Gloria
Lauri, Ulla
Laurio, Kaija-Liisa

Leisti, Leena
Lindqvist, Anna
Lindqvist, Leena
Lindström, Kristina
Lindström, Marjatta
Lähteenmäki, Inkeri
Lönnqvist, Bo
Matinlauri, Minna
Mattila, Arma
Mattsson, Helge; Simon's Produkt
Mustamäki, Ellen
Muurela, Sirkka
Muurela, Terttu
Mäkelä, Jussi
Männistö-Haili, Sinikka
Mörk, Taito
Niemi, Airi
Nurhonen, Kaisa A.
Nynäs, Christer; Hantverkarlyan
Nättinen, Anne
Oikari, Mikko
Paatola, Irma
Pailio, Anja
Pankkonen, Marja-Terttu
Pekkonen, Airi
Puhakka-Hyvönen, Onerva
Puhakka-Mäkinen, Raili
Pulkkinen, Elena
Pärkkiö, Lea
Raiski, Kyllikki
Rantanen, Seija
Rauman maatalousnaiset
Rentola, Rauha
Ruissalo, Marjatta
Ruotsalainen, Irja
Räihä, Taimi
Saarinen, Tuija
Saarisalo, Anneli
Saikkonen, Leila
Salonen, Kaija
Sankala, Margarethe
Sarastie, Sirpa
Sarlin-Taavila, Sinikka
Savolainen, Anna-Liisa
Savonen, Helinä
Schwartz, Anneli
Sievänen, Tuula
Siltanen, Maire
Simpanen, Kaisa
Simpanen, Marjo-Riitta

Sjöblom, Kaarina
Soininen, Pekka
Teijonsalo, Tiina
Tirronen, Varpu-Leena
Toiviainen, Mikko
Toiviainen, Sinikka
Tuohimaa, Eija
Tuunanen, Varpu
Törmänen, Seija
Uusi-Kölli, Ritva
Vanne, Sisko
Vasa, Olli
Vasko, Mielikki
Veriö, Helinä
Vihinen, Pirjo
Vihonen, Raili
Vihtalahti, Vuokko
Viljamaa, Ritva
Virtanen, Irja
Vuohela, Pirkko
Vuorenmaa, Aune
Välimäki, Maija Liisa
Waldén, Veikko
Yliuntinen, Maija

ARKISTO

Grönvall, Elina
Hirvi, Maija-Liisa
Honkanen, Kaarina
Lappajärven kotiseutumuseo
Lietzen, Anna-Maria
Lojander, Ulla
Muurela, Sirkka
Oikari, Ahti
Rantanen, Kaarina
Reini, Marketta
Robinson-Palmroos, Heli
Suomen kansallispuukuneuvosto
Upola, Eija Marja
Valkama-Thusberg, Marjatta

KUVA-ARKISTO

Finzell, Auli
Könönen, Sirkka
Oikari, Ahti
Rantanen, Kaarina
Simpanen, Marjo-Riitta
Valkama-Thusberg, Marjatta

KANSALLISPUKUKESKUKSEEN ESINEITÄ LAHJOITTANEET

Fuchs, Sandy
 Heikkinen, Ritva
 Hirvi, Maija-Liisa
 Kuopion Muotoiluakatemia
 Laurio, Kaija-Liisa
 Leinonen, Annikki
 Mikkilä, Minna
 Muurela, Sirkka
 Rannikko, Sirkku

SUOMEN KANSALLISPUKUKESKUS

Kansallispukukeskuksen pääasiallinen tehtävä on kansallispukuihin liittyvän tiedon ja taidon esille tuominen. Tämä tapahtuu perusnäyttelyn ja vaihtuvien näyttelyiden, opastusten, tietopalvelutoiminnan, työnäytösten ja työpajojen avulla.

Meidän aikamme kansanpuvut, kansallispuvut ja muinaispuvut esittäytyvät Käsityössä elämän tuntu -perusnäyttelyn kansallispukuosiossa. Näyttelyn teemoina ovat jo olemassa olevien kansallispukujen uudistustyö ja uusien pukujen tutkimus- ja kokoamistyö, eri alueiden kansallispuvut ja kansanomaisen pukeutuminen. Esillä olevat esineet edustavat Suomen kansallispukuneuvoston mallipukukokoelmaa, suomenruotsalaisia kansallispukuja, muinaispukuja, käsityön opetukseen liittyviä kansallispukuaiheisia nukkeja, kansallispukukirjallisuutta sekä kansallispukujen päähineitä. Näyttelykokonaisuus on toteutettu yhdessä Suomen kansallispukuneuvoston kanssa ja esillä ovat myös Inarin saamelaisen naisen talvinen juhlapuku, karjalainen feresi sekä romaninaisen puku.

Kansallispukukeskuksen tietopalvelussa on tietoa ja kirjallisuutta kaikkiaan noin 400 suomalaisesta kansallispuvusta, niiden hankinnasta ja valmistuksesta. Keskuksessa on myös mahdollisuus tutustua tietoon muinaispuvuista ja Suomen vähemmistöjen pukeutumisesta. Tietopalvelussa voi omatoimisesti tutustua kansallispukuja käsittelevään materiaaliin. Kesällä Suomen kansallispukuneuvosto vastasi kansallispukuihin liittyviin tietopalvelukysymyksiin. Kansallispukukeskus vastasi vuoden aikana 786 tietopalvelukysymykseen.

Suomen käsityön museoon ja kansallispukukeskukseen on deponoitu Suomen kansallispukuneuvoston tutkimustyön tuloksena syntynyt yli 90 pukua käsittävä mallipukukokoelma. Osa näistä puvuista lainattiin eri näyttelyihin ja kansallispukukeskus huolehti niiden lähettämiseen liittyvistä käytännön toimista. Kansallispukukeskus tallentaa omiin kokoelmiinsa kansan- ja kansallispukuja sekä niihin liittyvää materiaalia. Kokoelma karttui vuoden 2004 aikana useilla lahjoituksilla.

Kansallispukuihin liittyvät kuvat ja tarinat –projekti aloitettiin myös loppuvuonna. Tarkoituksena on koota kansallispukuihin ja niiden käyttöön ja arvostukseen liittyvää valokuva-aineistoa tarinoiden kera. Myös pukuja tallennetaan keskuksen kokoelmiin projektin yhteydessä. Projekteihin on saatu opetusministeriön harkinnanvaraista avustusta.

KUJALLA -PUKUKOHTAUKSIA

Kansallispukekokeskuksen tietopalvelun edustalla olevalla Kujalla esitellään kansallispukuja sekä muita vaatetukseen ja perinteiseen pukeutumiseen liittyviä ilmiöitä lyhytaikaisissa vaihtuvissa näyttelyissä.

21.11.2003. – 8.2.2004 Nukkeja kansallispuvuissa
 13.2. – 2.5. Kulta-Seppo – koruja soljista Siperiaan
 13.5. – 19.9. Intiaanasuja
 24.9. – 21.11. Bragen kansallispuvut
 26.11.2004 – 13.2.2005 Mirjam Hiltusen kansallispukuiset nuket

KANSALLISPUKUKESKUKSEN TYÖNÄYTÖKSET JA TYÖPAJAT

Kansallispukekokeskuksen työnäytösten ja -pajojen teemana oli alan ammattilaisten eli kansallispukutaitajien esittely. Työnäytöksissä Seppo Reponen esitteli kansallispukekorojen valmistusta, Taina Kangas Keski-Suomen naisen kansallispuvun valmistusta, Annikka Eilola nypläsi nyytinkipitsejä kansallispukuihin, Marjo Vainio valmisti kansallispukujen päähi-neitä, Seija Pesonen valmisti kansallispukujen huntuja ja Tuula Tanttula-Murto esitteli ja valmisti erilaisia kansallispukujen poimutuksia.

Keväällä Seppo Reponen opasti kahdessa työpajassa kupurasolkien valmistamista. Marjo Vainio opetti helmeneulottujen rannekkeiden valmistamista Neule kuin koru -työpajassa ja Soja Murto opetti kansanomaisen taskun valmistamista Pirunkarkotin plakkarissa – työpajassa. Syksyllä perehdyttiin viikinkiaikaisten rannerenkaiden valmistukseen Marjo Vainion opastuksella.

Museon syntymäpäivänä 10.6. Suomen kansallispukekoneuvoston tutkija Leena Holst opasti museovieraita kansallispukuihin liittyvissä kysymyksissä.

Bragen näyttelyn yhteydessä kansallispukekonsultti Maria Schulman piti esitelmän Suomen ruotsinkielisen alueen kansallispuvuista.

Museossa marraskuussa järjestettyyn nukketapahtumaan liittyi kansallispukekokeskuksen Kujalla -näyttely Mirjam Hiltusen kansallispukuiset nuket.

Suomen kansallispukekokeskus osallistui Suomen käsityön museon kanssa Käsillä - aikuisopiskelijan viikkoon 19. – 25.4.2004. Tapahtumaan kuuluivat kansallispukekokeskuk-sen järjestämät Seppo Reposen työnäytös ja Soja Murrin vetämä työpaja sekä ilmaiset museon opastukset. Museo ja kansallispukekokeskus osallistuivat myös viikon ohjelmaan kuuluneen luentopäivän järjestelyihin ja esityksiin.

Kansallispukekokeskus ja käsityön museo tarjosivat näyttelytilan ja autoivat pystyttämiseen liittyvissä töissä, kun maahanmuuttajien käsitöitä esiteltiin Networkshop -projektin näytte-lyssä 30.11. – .6.12.

Suomen Kansallispukekokeskuksen tapahtumia on toteutettu osin opetusministeriön harkin-nanvaraisen valtionavun turvin Perinteiset kansallispukekutetiikat tutuksi -projektin yhtey-dessä.

KONSERVONTIKESKUS

Konservointikeskuksen erikoisalana on vanhojen ja uusien arvotekstiilien konservointi sekä näiden vaikeasti käsiteltävien tekstiilien huolto ja puhdistus. Konservointikeskuksen asiakkaita myös neuvotaan tekstiilien ja muidenkin arvokkaiden esineiden säilytyksessä ja esillepanossa. Osa Konservointikeskuksen asiakkaista on yksityishenkilöitä, osa on muita museoita sekä erilaisia yhteisöjä, seurakuntia tai liikelaitoksia, joiden hallussa on arvokas yksittäinen tekstiili tai laajempi kokoelma.

Vuoden 2004 aikana Konservointikeskuksessa käsiteltiin 333 esinettä, joista 294 kpl oli Suomen käsityön museon omista kokoelmista valmistellun liinanäyttelyn pöytäliinoja. Liinat kuntoon! –niminen neuvontapäivä oli museolla kesäkuun alussa, museon syntymäpäivänä. Samalla teemalla konservaattorit osallistuivat myös Käden taidot –messuille marraskuussa Tampereella. Konservointikeskuksessa vastattiin vuoden aikana 138 tietopalvelukysymyseen.

TIEDOTUS JA MARKKINOINTI

Kohderyhmäajattelu toteutuu museon näyttelyjä, tapahtumia ja palveluja suunniteltaessa ja niistä tiedotettaessa. Vuoden 2004 aikana on otettu huomioon näyttelyiden, tapahtumien ja palvelujen tiedotuksessa maakunnalliset, valtakunnalliset ja kansainväliset kohderyhmät, erityisesti paneutuen keskisuomalaisiin kohderyhmiin sekä lapsiin ja nuoriin.

Tiedotuksen keskeisenä tehtävänä oli edelleen vahvistaa museon tunnettuutta koko maassa ja tavoitella uusia kohderyhmiä. Tavoitteiden toteutuminen näkyy korkealla pysyneessä kävijämäärässä. Matkailun kohderyhmiä tavoitettiin ryhmämatkanjärjestäjien opissa ilmoittelemalla ja esitejakeluin. Sähköpostiosoitelista lisättiin järjestöjen, yhdistysten ja muiden matkanjärjestäjien osoitteita maksavien ryhmien tavoittamiseksi. Palautteesta päätellen ryhmät kiinnostuvat tulemaan museoon kiinnostavien näyttelyaiheiden ja valtakunnallisten lehtijuttujen perusteella. Paikallisille matkailun piirissä toimiville tahoille ja kaupunkioppaille järjestettiin perinteinen kesänäyttelyinfo. Museon, kansallispukekukusen ja konservointikeskuksen sivut on käännetty ruotsin ja saksankielille. Sivuille päivitetään jatkossa ajankohtaiset näyttelytiedot.

Keski-Suomen koulut ja oppilaitokset tavoitettiin vuoden aikana Kulttuuriantien tiedotusyhteistyön avulla sekä postittamalla esitteet ja julisteet suoraan kouluille. Käsi- ja taideteollisuusalan oppilaitokset tavoitettiin sähköpostein sekä juliste- ja esitepostituksin. Luokkaretkipakettina markkinoitiin lähialueen kouluille intiaanipyrahdyksiä ja työpajoja menestyksekkäästi.

Käsityön museon medianäkyvyys oli erittäin hyvää vuoden 2004 aikana. Vuoden aikana museolla järjestettiin yhteensä 15 tiedotustilaisuutta viestimien edustajille koskien vaihtuvia päänäyttelyitä, sekä galleria- ja kansallispukekukusen Kuja-näyttelyitä. Museon näyttelyt huomioitiin hyvin valtakunnallisissakin medioissa mm. Suomalainen koru 4 ja Syvällä savessa -näyttelyiden kohdalla voidaan mainita tyytyväisyydellä näyttävät puolen sivun artikkelit näyttelyarvioiteineen Helsingin Sanomissa maaliskuussa ja lokakuussa. Kyseiset näyttelyt huomioitiin muutenkin näyttävästi valtakunnallisissa tv- ja radiolähetyksissä, aikakauslehdissä sekä sanomalehdissä. Lisäksi Helsingin Sanomissa huomioitiin vuoden alussa museon kokoelmien liina-aiheinen kartutusprojekti. Paikalliset lehdet ja

radiot ovat viimeisen kahden vuoden aikana tehneet lähes poikkeuksetta kaikista näyttelyistä juttuja. Tapahtumista kertovat puolestaan paikallisviestimissä tehokkaasti viestimien menovinkkilistat.

Marraskuussa Tampereen Kädentaidot –messuille osallistuttiin jo neljännen kerran peräkkäin. Messujen avulla tehtiin museota valtakunnallisesti tunnetuksi mm. käsityöalan ryhmämatkailijoiden keskuudessa. Messuilla tehtiin tunnetuksi erityisesti Konservointikeskuksen ja kansallispukukeskuksen palveluja sekä museon näyttelyitä ja kokoelmien kartutus-työtä.

Museon perusesite sai uuden, taidegraafikko Jyrki Markkasen suunnitteleman raikkaan ilmeen. Museon ohjelmasta tiedottava kausiesite julkaistiin kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Esitteet jaettiin valtakunnallisesti matkailun, oppilaitosten ja kulttuurin pisteisiin. Lehti-ilmoituksia käytettiin tehokas sarja museon kausiohjelmien markkinointiin Keski-suomalaisessa.

Jyväskylän museot toteuttivat yhdessä menovinkkitiedotusta tuttuun tapaan. Yhteistyössä museot julkaisivat myös Jyväskylän museoiden yhteisesitteen.

Asiakaskyselyjä tehtiin jokaisesta näyttelystä sekä joulutorilta. Kyselyjen aineistoa voidaan hyödyntää mm. tiedotusta tai tapahtumia suunniteltaessa. Lomakkeen avulla voi ilmoittautua myös museon sähköpostilistalle, jonka kautta listalle ilmoittautuneet saavat tietoa museon tapahtumista ja näyttelyistä. Näyttely- ja tapahtumakohtaisiin asiakaskyselyihin vastanneet mainitsevat tärkeimpänä lähteenä (49-52 % kyselyistä riippuen) Keski-suomalaisen.

Tiedotuksen harjoittelija Susanna Ruokolainen tutki haastattelututkimuksella museon tunnettuutta jyvskyläläisten keskuudessa keväällä 2004. Kolme neljästä haastateltavasta jyvskyläläisestä tunsi museon ja kansallispukukeskuksen ja noin joka toinen oli vierailut museossa.

MUSEO JA YLEISÖ

Museo oli avoinna vuoden aikana 307 päivänä yhteensä 2163 tuntia. Näyttelytilat olivat avoinna ti – su kello 11.00 – 18.00, poikkeuksia juhlapäivinä. Museon käsikirjasto ja tietokannat olivat käytettävissä ma - pe kello 8.30 – 15.30. Aikuisten pääsymaksu oli 5 euroa. Ilmainen sisäänpääsy oli alle 18-vuotiailla ja alan opiskelijoilla sekä perjantaisin kaikilla. Ilmaiseksi pääsi sisään myös museon juhlapäivänä 10.6, Jyväskylä päivänä 22.3. ja kansainvälisenä museopäivänä 18.5. sekä käsityöläisten Joulutorin aikana.

Museon näyttelyihin ja tapahtumiin tutustui 37 812 kävijää. Suurin osa kävijöistä oli ilmaiskävijöitä. Museossa opastettiin vuoden aikana 354 ryhmää (yhteensä museossa kävi 492 ryhmää) ja vastattiin yhteensä 1009 tietopalvelukysymykseen. Tietoja museon toiminnasta sekä yleensä käsityöstä ja käsiteollisuudesta asiakkaat saivat perusnäyttelyn ja käsikirjaston tietokoneilta sekä museon monipuolisilta internetsivuilta. Museon internetsivuilla kävi vuoden aikana 31 474 kävijää. Internetin kautta museon tietokannoista haki tietoa noin 2 927 tiedonhakijaa osoitteesta: <http://www.craftmuseum.fi>.

Vuoden aikana järjestettiin 100 yleisötapahtumaa. Museon diasarjoja lainattiin 24 kertaa. Lainattavia diasarjoja on yhteensä 47, videonauhoja 11 kappaletta ja lainattavia kiertonäyttelyitä 3 kappaletta. Museon ja Konservointikeskuksen toimintaan on vuoden aikana tutus-

tunut useita vieraita ja ryhmiä. Museon tiloissa järjestettiin myös useita Jyväskylän kaupungin eri organisaatioiden kokouksia ja koulutustilaisuuksia sekä kaupungin vastaanottoja.

Vaihtuvien näyttelyiden kävijämäärät 2004:

Onko hajua? (19.12.2003 – 15.2.2004) 5709 kävijää
 Suomalainen koru 4 (26.2. – 2.5.2004) 3768 kävijää
 Findians (13.5. – 19.9.2004) 15 156 kävijää
 Syvällä savessa (30.9. – 5.12.2004) 5107 kävijää

Suurimpien tapahtumien kävijämääriä 2004:

Jyväskylän päivä 22.3. 207 kävijää
 Yläkaupungin yö 15.5. 1500 kävijää
 Suomen käsityön museon syntymäpäivä 10.6. 736 kävijää
 Nuketapahtuma 26. – 27.11. 925 kävijää
 Käsityöläisten Joulutori 11.1 – 2.12. 5 850 kävijää

Työnäytökset	15 kpl	2 071 kävijää
Studio-pajat	5 kpl	27 kävijää
Tutka-museokerho	15 kpl	111 kävijää
Kesätyöpajat	22 kpl	505 kävijää

Museon yleisötilaisuuksissa kävi vuonna 2004 yhteensä 13 723 kävijää

MUSEOKAUPPA

Suomen käsityön museon museokaupan tuotevalikoiman muodostivat käsityöalan kirjallisuus, keraamiset ikonit, hopeakorut ja näyttelyittäin vaihtuvat käsityötuotteet. Museokaupassa oli vuonna 2004 tuotteita noin sadalta toimittajalta. Suosittujen keraamisten ikonien lisäksi museokaupassa myytiin tänä vuonna paljon neulahuovutuspakkauksia ja joulun alla metallitähtiä. Myös syksyn kirja-alennusmyynti oli menestys. Vuoden 2004 kokonaismyynti oli 51 139 euroa, josta pääsymaksujen osuus oli noin 30 prosenttia (15 093 euroa).

HALLINTO

Suomen käsityön museon toiminta perustuu Jyväskylän kaupungin ja opetusministeriön solmimaan sopimukseen, jonka mukaisesti museo toimii Jyväskylän kaupungin kulttuurilautakunnan alaisuudessa. Valtiota hallinnossa edustaa opetusministeriön asettama neuvottelukunta.

Suomen käsityön museon neuvottelukuntaan kuuluivat vuosina 2004 seuraavat henkilöt:

Viestintäpäällikkö Maija-Liisa Hirvi, puheenjohtaja
 Toiminnanjohtaja Marketta Luutonen, varapuheenjohtaja
 Ylitarkastaja Tiina Eerikäinen
 Kansallispukukonsultti Leena Hokkanen
 Museonjohtaja Pekka Honkanen
 Professori Jaakko Lehtonen
 Hallintojohtaja Erkki Pänkäläinen

Koulutusjohtaja Liisa Tirola-Santala
Neuvottelukunnan sihteerinä toimi vs. museonjohtaja Simo Kotilainen

Neuvottelukunnalla oli vuoden 2004 aikana kaksi kokousta.

HENKILÖSTÖ, VAKINAISET:

Etelämäki Tuula, siivooja, osa-aikaisä 1.1. – 31.3., palkaton työloma 7.9. – 31.12.
Hagman Juhani, museomestari
Heinänen Seija, kotiteollisuusohjaaja, FM, museonjohtaja, opintovapaa 1.1. – 30.6.,
1.7. – 31.12. tutkimussuunnittelija
Kotilainen Simo, FM, intendentti (esinekokoelmat), museonjohtajan sijainen
Manninen Raija, ammattiopettaja, museolehtori, palkaton työloma 1.1. – 31.3. ja 14.4. –
31.12.
Oikari Mikko, FM, intendentti (näyttelyt)
Peni Maria, vaatetussuunnittelija, tekstiilikonservaattori, Konservointikeskus
Ruottinen Laura, FM, amanuenssi
Salmenoja Riitta, FK, amanuenssi (arkistot, kirjasto, tietopalvelu), palkaton työloma 21. –
24.6.
Teijonsalo Tiina, FM, museoemäntä, osa-aikaisä 6.9. – 31.12.
Toiviainen Sinikka, toimistosihteerin
Vesanto Anne, kotiteollisuusohjaaja-suunnittelija, johtava konservaattori, Konser-
vointikeskus
Väisänen Marja Liisa, FK, amanuenssi (kansallispukuneuvonta), palkaton hoitovapaa 21.6.
–15.8.

TILAPÄISET:

Seija Hahl, Hannele Hakanen, Anneli Hemmilä-Nurmi, Raila Huttunen, Ulla Härkönen,
Reetta Karhunkorva, Jetta Kolehmäinen, Marjo Kolu, Paula Kukonlehto, Reija-Riina Ku-
pari, Sari Lepoaho, Jaana Peltola, Anne Saarikoski, Marjo-Riitta Simpanen, Irmeli Su-
viola, Reija Teerimäki, Reetta Tieaho, Hilikka Toom, Kirsti Vainio

SIVILIPALVELUSMIEHET:

Ville Raatikainen

HARJOITTELIJAT:

Anne Hautamäki, Päivi Karjalainen, Johanna Kytölä, Leena Lehto, Reetta Linjama, Satu
Pitkänen, Anna Saruaho, Reetta Tieaho, Suvi Vesanen, Tuija Yli-Pelkonen,

ULKOPUOLISET ASIAANTUNTIJAT:

Janne Aalto, Simo Hankaniemi, Päivi Hintsanen, Leena Holst, Jyrki Markkanen, Juha
Menna, Timo Miettinen, Linda Saukko, Kari Toiviainen

KOULUTUS

Vuoden aikana henkilökunta on osallistunut mm. Suomen museoliiton ja Jyväskylän kau-
pungin järjestämille kursseille. Kulttuuritoimen henkilöstötilinpäätöksen mukaan henkilös-
tön koulutuspäiviä oli vuoden aikana yhteensä 24,3. Keväällä henkilökunta teki opintomat-
kan Lontooseen sekä Mänttään ja Tampereelle.

JÄSENYTYDET

Suomen käsityön museo

American Craft,

European Textile Network (ETN)

Suomen käsityöneuvosto

Suomen museoliitto

World Crafts Council (WCC) tarkkailujäsenenä Suomen käsityöneuvoston välityksellä

Konservointikeskus

IIC - The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works.

TILAT

Kauppakatu 25

Pohjakerroksessa on perusnäyttely. Katutasossa ovat vaihtuvat näyttelyt, galleria, museo-kauppa ja Keski-Suomen käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen Taito Shop. Toisessa kerroksessa on lisää tilaa vaihtuville näyttelyille, työpaja, luentosali sekä Suomen kansallispuukeskukseen tiloihin kuuluvat kaksi työhuonetta ja kansallispuukuesittelyille tarkoitettu Kuja-näyttelytila.

Museon näyttelytilojen ilmastoinnin kostutus- ja kuivatuslaitteisto ei ole täyttänyt sille asetettuja vaatimuksia. Laitteistossa on edelleen ollut toimintahäiriöitä. Videovalvonnan tallennuslaitteistoon on tehty takuukorjaus.

Kilpisenkatu 12

Alakerrassa on käsikirjasto, valokuva-arkisto ja tutkimusarkisto sekä työtiloja. Keskikerroksessa on Suomen käsityön museon toimisto ja työtila sekä näyttelytila Näytönpaikka. Yläkerrassa on työtiloja sekä neuvotteluhuone. Tilojen viihtyisyyttä parannettiin verhoihin ja viherkasveihin.

Muut tilat

Konservointikeskus muutti kesäkuun alussa uusiin tiloihin Salmirantaan. Rakennustöiden valmistuminen ja siten myös Konservointikeskuksen toiminnan käynnistyminen muuton jälkeen viivästyi useita viikkoja. Tämä vaikutti asiakastöiden aikatauluihin koko loppuvuoden 2004, aina helmikuuhun 2005 saakka. Suurten ja vaativien tilausten aiheuttamaa työruuhkaa jouduttiin purkamaan ylitöinä.

Kokoelmien säilytystiloja on edelleen useissa paikoissa. Tekstiilivarasto muutti peruskorjattuihin tiloihin Konservointikeskuksen yhteyteen Salmirantaan aivan vuoden lopussa. Muut säilytystilat ovat väliaikaisia, pinta-alaltaan pieniä ja epäkäytännöllisiä. Kaikissa tiloissa ei ole museoiden säilytystiloilta vaadittavia kostutus- ja kuivatuslaitteita. Museon puutyöversitas muutti vuoden aikana Savelaan ja toimii osoitteessa Onkapannu 8.

TALOUS

Suomen käsityön museo/Suomen kansallispukukeskus/Konservointikeskus käyttömenot ja -tulot vuosina 2003-2004 (luvut tuhansina euroina)

KÄYTTÖMENOT	2003	2004
Henkilöstömenot	518.7	555.8
Vuokrat	256.4	270.0
Palvelut, tarvikkeet, muut menot	161.7	163.0

KÄYTTÖTULOT	2003	2004
Valtionosuus	259.8	264.5
Tulot ja harkinnanvaraiset valtion avustukset	179.9	223.2
Menot yhteensä	936.8	988.8
Tulot yhteensä	439.7	487.7
Jyväskylän kaupungin osuus	497.1	501.1

TUNNUSLUKUJA

	2000	2001	2002	2003	2004
Kävijät, lkm	23 920	32 077	32 581	41 357	37 812
Tapahtumat, lkm	83	103	117	101	100
Opastukset, lkm	50	106	210	135	354
Konservointi, kpl	230	120	115	101	359
Bruttomenot, €/asukas	14,80	12,56	11,61	11,55	11,86